

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. III. Jejunium violat minimus cibus, vel potus ore exteriùs sumptus, &
transmissus aliter, quàm per modum salivæ, aut respirationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

tanti Sacramenti. Pater in Communione cum peccato veniali actuali, vel pluribus habitualibus non retractatis, quam diximus conclusione 9. preced. Sect. esse sacrilegium veniale.

Respondeo, hoc non provenire ex levitate materiæ in se consideratæ; sed magis ex voluntate Legislatoris, qui potest materiam gravem prohibere sub mortali vel veniali. Et quis Legislator in isto casu nisi solus Deus? Qui noluit aliam obligationem injicere (quamvis potuisset) quam luminis naturalis, quod in illo accessu non dicitur nisi irreverentiam levem.

Et certe si solam rationem naturalem spectemus, forte nullum esset peccatum irreverentia accedere ad Communionem post sumptum cibum & potum. Immo sine forte, ut laicidè apparet ex factis Christi, tamen minimè obstat, quin per legem humanam potuerit graviter prohiberi, cum materiæ ex se sit capax gravis obligationis, ut pervium est quando prohibetur secunda Communitio in eodem die, de qua nemo dubitat, quin sit peccatum mortale.

Profectò ad hoc videtur data hominibus potestas legislativa, ut possint adungere obligationem secundum proportionem materiæ; determinando id, quod lex naturalis per se non ita determinavit: nec tantum adungere obligationem; & ex levi facere gravem; ut sic loquar; sed etiam ubi nulla esset ex lege naturali, constituere obligationem gravem. Quid enim aliud clamant præcepta jejuniorum & Fæstorum?

Accedit: quando non est lex positiva directè prohibens accessum ad Communionem, est tantum irreverentia indirecta; & ex generali principio, quòd sancta sanctè sint tractanda, & ideo plerumque venialis: alit verò quando addita est prohibitio positiva, sive divina, sive humana, jam habetur irreverentia directà; quia lex ista determinat abstinentiam à Communione in cultum Sacramenti, & in signum reverentiæ illi debita. Simile reperitur in peccatis externis, quæ committuntur in loco sacro; contrahunt quidem ex circumstantia loci aliquam malitiam sacrilegij, rarò tamen mortalem, ubi specialis prohibitio non intervenerit.

Si ergo rursum quaeritur, quæ sit causa adequata hujus obligationis sub mortali? Respondeo voluntas Legislatoris, de qua ex sensu communi satis constat, gravitas materiæ, id est, communionis, & gravitas finis, id est, honoris debiti huic divinissimo Sacramento. Licet enim in casu particulari exigua vel certè nulla sequeretur debonoratio ex Communione, aut celebratione post sumptum cibum & potum; atamen si universaliter talis Communitio, vel celebratio liceret, non pauca & parva nata forent sequi inconvenientia, quæ quilibet prudens per seipsum haud operosè poterit investigare.

Et eadem inconvenientia existimo occasio-

nem dedisse Ecclesiæ prohibendi Communionem post quemcumque minimum cibum, vel potum, ne si digitum porrigeret, tota manus ab aliquibus apprehenderetur. Hac sit ergo

CONCLUSIO III.

Jejunium violat minimus cibus, vel potus ore extenus sumptus, & transmissus aliter, quam per modum salivæ, aut respirationis.

In eo distinguitur jejunium naturale ab Ecclesiastico, quòd excludat sumptionem potus, & quamlibet sumptionem cujuscumque cibi, sive per modum medicinæ, sive ne potus noceat; sive per modum refectionis. Distingua (inquit Scotus 4. dist. 8. q. 3. n. 3.) de ieiunio natura & Ecclesiæ. Ieiunium Ecclesiæ non solvitur nisi per aliquam refectionem extraordinariam præter morem Ecclesiæ. Unde per specerum sumptionem, vel medicinalium, vel per potum, saltem post prandium, non solvitur ieiunium Ecclesiæ. Sed ieiunium natura est carentia cibi suscepti in stomacho, vel in via ad stomachum, ita quòd nihil intret stomachum in illa die, à principio scilicet huius diei, & quo dicitur aliquis ieiunus. Hæc supposita distinctione

Conclusio est communis, quamvis Doctores variant in ejus explicatione, ut patebit ex sequentibus corollariis, quorum

Primum erit; Ea quæ integra emittuntur in excrementis, eò quòd nullo modo possint ab humano stomacho alterari & concoqui, non impediunt, nec violant jejunium naturale, qualia sunt officula aliquorum fructuum, fragmenta metallorum, lapilluli, & fortasse lignum, præsertim ex solidioribus & durioribus, & similia. Ratio; quia non sunt cibus vel potus, qui solum prohibetur per jejunium naturale, ut patet ex Decretis conclus. præced. allegatis.

Nec obstat Decretum quoddam sub nomine Sotheris Papæ, quod habetur in primo Tomo Conciliorum; in quo dicitur: Nullus post cibum, potumq; sive quolibet minimum sumptum Missam facere presumat. Hoc, inquam, non obstat, quia illud Decretum ibi adfertur ex sola auctoritate Gratiani, qui illud inseruit in suo decreto septima q. 1. cap. 16. in quo tamen loco non dicitur esse Sotheri, sed Concilii Toletani VII. can. 2. & merito, quia, ut vidimus Conclusionem præcedenti, ad verbum in illo Concilio continetur, præter illud solum, sive quolibet, quod in Concilio non habetur; sed dumtaxat cibum, potumq; quamlibet minimum. Potuit autem aliquis facilè per errorem transcribere pro ly Quamlibet, ly Sive quolibet.

Porrò quod Doctor Angelicus ait 3. parte q. 80. art. 8. ad 4. Nec refert utrum aliquid huius-

V u modi

24. Distinctio jejunii naturalis & Ecclesiastici.

Scotus.

25. Ea quæ hu- manus stomachus non potest concoque- re, non violant jejunium naturale.

Objectio.

Solutio.

Toletan. VII.

26. Exponitur D. Thomas.

modi nutriat, vel non nutriat, aut per se, aut cum alio, dummodo sumatur per modum cibi, vel potus; id, inquam, commodè intelligendum est de iis materiis, quarum immediatè ante fecerat mentionem dicens: Et ideo neque post sumptionem aqua vel alterius cibi aut potus, vel etiam medicina in quantumcumque parva quantitate, licet hoc Sacramentum accipere.

Aqua, etiam si per se non nutriret, equidem frangit hoc jejunium, uti etiam vinum, licet per accidens non nutriret.

Enimverò aquam frangere jejunium naturale, estò per se non nutriret, ut communiter dicitur, sed tantùm cum aliis, similiter vinum licet per accidens non nutriret propter parvam quantitatem, nemò ambigit; quia saltem à stomacho alterantur & concoquuntur, imò licet per accidens propter debilitatem stomachi non alterentur, nihilominus frangerent jejunium, quia saltem de se possunt alterari & concoqui, & ideo habent rationem veri potus.

Eadem est ratio ciborum, carniùm v. g. piscium, & similibus materiatarum, tamen si vel propter exiguitatem, vel propter debilitatem stomachi de facto non nutrirent. Nonne si in magna quantitate sumerentur, violarent jejunium Ecclesiasticum? Secùs autem illa, quæ suprà enumeravimus: nam si aliquis manè v. g. ad occultandos nummos aureos, etiam sine necessitate, eos deglutiret, quis ideo diceret ipsum non possè licitè horà solitâ prandere eodem modo, ac si nihil comedisset? Illi enim aurei non estimantur cibus, sed depositum quoddam intrâ corpus, sicut in arca vel bursa; nec aliter illi nummi sunt in stomacho, atque Angelus esset, qui non potest à stomachi activitate pati.

27. de papyro dubitatus

An autem sit eadem ratio papyri, multùm dubitat Cardinalis Lugo disp. 15. n. 32. quia, inquit, materia illa non est ita difficilè alterabilis, cum reverà non sit aliud quam tela ex lino contexta, & trita, quod totum tandem est herba tenuissima, unde multa animalia utuntur chartâ in cibum & alimentum, ut constat in cervis, muribus & aliis. Respondeo, strutiones dicuntur uti ferro, nùm ideo ferrum est cibus hominis?

similiter de terra, creta, & similibus.

Similiter dubitat Lugo ibidem de terra, & consequenter ab aliis dubitari posset de creta & similibus, quæ aliquando comeduntur à scæminis, vel ob delectationem, vel ad diminuendum colorem. Et quidem quod attinet ad papyrum, Diana tract. de Celeb. Miss. resol. 52. refert Joannem de la Cruz in direct. conf. parte 2. de Eucharistia q. 5. dub. 4. concl. 2. ubi sic ait: Qui comedit modicum papyri, aut aliquid simile non habens rationem cibi, aut medicinae, potest, juxta sententiam probabilem, sumere Eucharistiam. Ex quo infert (inquit Diana) mulierem terram, aut simile comedentem, sive illud comedat ob delectationem, quod est comedere per modum cibi, sive comedat ut colorem minuat, quod est comedere per modum medicinae, non possè post istorum sumptionem sumere Eucharistiam.

Diana de la Cruz.

Sed qualis sit ista consequentia, fateor me

ignorare. Siquidem si terra, & similia sunt, & dici debent res comestibiles, quid refert quo sine, vel quâ intentione sumantur? Sin autem, nec sint, nec dici debeant res comestibiles, dico quòd frustra recuratur ad intentionem sumentis, ut frangant, vel non frangant jejunium naturale.

Scio Dicastilloni disp. 9. n. 282. non videri improbabile, quòd ex parte modi & intentionis trajectantis possit quis non ceneri jejunus, vorando id, quod alioquin non est cibus: sed quò fundamento? Quia homines solent vorationem hujusmodi rerum vocare comestionem.

Exemplificat in tenuissimis laminis auri, quas vulgus in Hispania auripanes appellat, quibus solent charta, & alia multa, etiam esculenta, inaurari, & ab aliquibus sumantur, sive per se, sive alteri rei adherentes, ut lætificetur cor, vel in alium finem. Similiter in pulvere margaritarum in eundem finem. Tertio in quodam argillæ genere, quod maximè in Portugallia habetur rubrum, & scæminis in delitius est, & vulgò vocatur Bucaro, quæ, & similia, licet non videantur substantiam, seu succum alimentarem subministrare (quantumvis calor stomachi in hæc agat) solent nihilominus per modum cibi sumi. Ita ille.

Attamen fateatur hoc fundamentum non esse satis firmum. Et facilè responderi posset; omnia illa frangere jejunium naturale, quocumque tandem sine accipiantur; quia licet fortè non possint converti in substantiam aliti (quod Dicastillo immeritò requirit ad cibum propriè dictum) tamen ex effectibus cognoscitur, stomachum in illa agere, alterando suo modo, & concoquendo; unde nec hujusmodi solent integra in excrementis emitti.

Nec obstat, quod suprà diximus, nummos aureos non estimari cibum; siquidem non rarò evenit, quod aliquid certo modo præparatum, à stomacho alteretur, concoquatur, imò in substantiam convertatur, estò per se ipsum acceptum absque tali præparatione, non converteretur, imò nec alteraretur. Et ideo non dubito quin aurum potabile (si dari possit) frangat jejunium naturale; similiter pulveres margaritarum, sive margaritæ pulverizatae; liquet enim esse medicinam, quàm maximè inter omnes confortativam, quæ ex hujusmodi materiis immixtis componitur.

Idem experientia demonstrat in pillulis confectis ex chalybe, quæ eodem modo alterant corpus hominis; imò particularem habent effectum in corpore hominis præ aliis pillulis ex alia materia præparatis. Quis ergo dubitet illas habere rationem veri cibi quocumque sine accipiantur? Et tamen calybs non præparatus à nemine dicitur cibus hominis.

Pergis contendere, terram, cretam, & similia non esse cibum propriè dictum: Respondeo, quòd non esse improbabile quòd post istam sumptionem

An intentio possit frangere, ut si quis non est coactus, frangat jejunium?

Disputa.

Non tu jejunium frangit ex eo quod emittit

3. locus dignetur

3. Aqua nates frangit vit.

Diana.

29. Obiecta solentur

Aurum potabile sive vit jejunium.

Figura.

34. Pro ha sententia aliqui citant Thomam

35. Probabile quòd post istam sumptionem

& similia non solvere jejunium. Diana.

sumptionem illorum ex quacumque fiat intentione, liceat accipere Eucharistiam, ut videtur apud Dianam p. 3. tract. 4. ref. 38 & p. 5. tract. 13. ref. 1. Et tunc Respondetur ad fundamentum Dicastillonis supra, propter quod vocat oppositam sententiam de terra probabilem, sumptionem illam in communi ulu non tam vocari comestionem, quam vorationem, sive deglutionem, vel trajectionem, eo modo, quo sumptio monetæ aureæ ad occultandum vocatur trajectio, & non proprie comestio.

Atque ut esset comestio, non prohibetur Communio post comestionem; sed post sumptionem cibi aut potus, ut loquuntur decreta Conciliorum supra allegata. Vocetur sumptio illa comestio, vel non comestio, quæstio est de nomine, de qua minus curandum, quando constat de re. Sit itaque

31. Non solvitur jejunium per sanguinem ex cerebro in os defluentem.

Corollarium secundum. Non solvitur jejunium per sanguinem vel humorem ex cerebro, vel gingivâ in os defluentem, etsi deglutatur. Ita communiter Doctores, quoniam non sumitur ab extrinseco, sicut sumi solet cibus & potus. Ex quo sequitur

32. Fecit si ex digito vulnere sanguinem in os defluentem.

Corollarium tertium. Frangeret jejunium, qui sanguinem ex digito vulnere suseret & deglutiret. Est doctrina communis, quoniam ore sumitur ab extrinseco, sicut si mulier lac ex suis mamillis suseret & deglutiret. Sequitur

33. Aqua per nares attracta non solvit jejunium.

Corollarium quartum. Non solvitur jejunium, si aqua vel quid simile naribus attrahatur, etsi in stomachum dilabatur; quia non sumitur per modum cibi, vel potus, id est, modo ordinario, quo solet accipi cibus, vel potus, scilicet ore. Ita docet Diana supra parte 5. cum aliis, quos citat, puta Suarium, Fagundez, Castellinum & Bartholomæum à Sancto Faustio.

34. Pro hac sententia aliquibus citatur D. Thomas.

Legi Suarium disp. 68. sect. 4. §. Quæritur versus: quid sit sumi aliquid per modum cibi & potus; ubi nulla fit mentio aquæ per nares attractæ; sed traditur hæc regula generalis: Dicitur aliquid sumi per modum cibi, vel potus, quando aliquid hujusmodi ore accipitur, quod per se & propria actione vitali in stomachum trajicitur comedendo aut bibendo; & ita (inquit Suarez) explicant hoc præceptum omnes Auctores, & ipsa consuetudo. Interim ex hac doctrina Suarii infert Fagundez præcepto 3. l. 3. cap. 5. n. 14. Si quis aliquantulum aquam per nares attrahat, quæ in stomachum transmittatur, non manet impeditus ad sumptionem hujus Sacramenti; quia non fuit per modum cibi transmissa, aut per modum potus.

35. An tabacum solvat jejunium. Antonius de Leone.

Et verò pro sententia illa fortè aliquis citaret Doctorem Angelicum 4. dist. 8. q. 1. a. 4. quæstionculâ 2. ubi teste Suario supra & Fagundez n. 15. statuit hanc regulam generalem. Quidquid ab intrinseco provenit, & ore non sumitur ab extrinseco, non vere comedit, & ideo nec tollere jejunium natura, nec per se impedire susceptionem hujus Sacramenti.

Verùm de suo addiderunt illi Auctores ly Et ore, cum D. Thomas solum loquatur de sumptione ab extrinseco, oris autem nunquam meminerit. Verba genuina sunt hæc, quæ sequuntur: Ad tertium dicendum quod jejunium nature dicitur per privationem actus comestionis, secundum quod comestio etiam potionem includit: comestio autem principalis dicitur à sumptione exterioris cibi, quamvis terminetur ad traiectionem cibi in ventrem, & ulterius ad nutritionem, & ideo quæ interioris geruntur sine exterioris cibi sumptione, non videntur solvere jejunium natura, nec impedire Eucharistia perceptionem, sicut deglutio saliva: & similiter videtur de his quæ intra dentes remanent; & etiam de eructationibus.

Ut ut sit de mente Doctores Angelici, iterum dico, non videtur sententia Dianæ & aliorum improbabilis, tamen multum aquæ, aut alterius rei attraheretur per nares: siquidem non est verisimile Ecclesiam in sua prohibitione ad illum extraordinarium modum sumendi cibum, aut potum attendisse.

Ex quo confectarium videtur, sumptionem tobachi in folio vel pulvere per nares, non impedire Communionem, quidquid novissime contradicat Antonius de Leone in quæstionibus moralibus de Cocholate parte 2. §. 4. n. 10. & sequentibus. Vide ejus verba apud Diana supra, qui aliud clamat dicens, sumptionem tobachi etiam in fumo non frangere jejunium, est nutritivum, & per os sumeretur: quia non descendit in stomachum, sed statim per nares exit.

Addit, quod etiam si aliquid ex fumo tobachi in stomachum descenderet, adhuc non frangeret jejunium naturale, quia recipitur in stomachum per modum respirationis, non autem per actionem, quæ sit comestio vel potatio. Pro clariori hujus rei intelligentia erit

Corollarium quintum. Si reliquæ cibi remanentes in ore translutiantur, non impediunt Communionem. Ita Rubricæ Missalis Tit. de defectibus cap. 9. n. 3. Rationem atextunt: Cum non translutiantur per modum cibi, sed per modum saliva. Quod multi Doctores limitant, quando fieret inadvertenter: alioquin si absque incommodo possumus illas exspuere, existimant per earum deglutionem frangi jejunium.

Sicuti si homo ex industria quæreret aërem, ubi est multa, ut eam per respirationem possit deglutire, vel quando jam attraxit, nollet exspuere, tamen si facile posset, videtur id esse contra rationem jejunii, estò quando casu attrahitur, & trajicitur in stomachum, non impediat Communionem.

Noluit quidem Ecclesia prohibere communionem respirationem, adeoque impedire ea, quæ per se, vel per accidens cum respiratione, & aëre attrahuntur, qualia sunt pulvis, palæa, & ea quæ deferuntur cum ipso aëre, quem non

V u z possu-

35. An tabacum solvat jejunium. Antonius de Leone.

36. Non solvunt ciborum reliquæ Rub. Miss. inadvertenter transmissæ.

aut quod communi respiratione casu attrahitur.

possimus purgare ab iis ad respirandum: equidem iuste potuit velle, ne ex industria aërem queramus, ubi musca v. g. est; & similiter, ne sponte deglutiamus muscam attractam, quando facile possumus eam exspuere.

37. Confirmatur ex Rub. Missalis supra: Idem, inquit, dicendum, si lavando os deglutiatur stilla aqua præter intentionem. Quid ergo si ex intentione? Videtur dicendum quod impediatur Communionem, cum jam non transglutiat per modum salivæ, sed per modum potus.

Non est improbabile, reliquias trajectas advertenter solvere jejunium. D. Thomus.

Ex quibus patet hanc sententiam non esse improbabilem, quam satis aperte significavit Divus Thomas 3. parte q. 80. art. 8. ad 4. dicens: Reliquiæ cibi remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt sumptionem huius Sacramenti, quia non traiciuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Et eadem ratio est de reliquis aquæ vel vini, quibus os abluatur, dummodo non traiciantur in magna quantitate, sed permixta salivæ, quod vitari non potest.

38. Verum existimo in hac re non esse nimium scrupulosandum; & ideo dico etiam contrariam sententiam, maxime quoad reliquias ciborum, esse probabilem, ut visa est Suario supra §. Dico ergo. qui citat Doctissimum Tabienam in Summa, verbo *Communio*, & illam tenet Henriquez in summa lib. 8. cap. 50. n. 4. in Glossa lit. V. & tamquam probabilem admittit Joannes de la Cruz in direct. conf. parte 2. qu. 5. dub. 4. conclusionem 2. ubi sic ait: Item quæ manent in ore ex extrema cena, si casualiter deglutiantur imò licet advertenter secundum aliquos, non impediunt sumptionem Eucharistiæ. Ita citat Diana parte 3. tract. 4. resol. 37.

Coninck qu. 80. art. 8. n. 47. pro hac sententia duas adducit rationes. Prima; quia deglutio talium reliquiarum pertinet potius ad manducationem præcedentis diei, quam præsentis. Secunda; quia cum istæ reliquię hodie nullo modo ab extrinseco ori imponantur, non sumuntur jam per modum cibi, sed per modum salivæ. Infert Diana: ergo non impediunt Communionem, etiam si voluntariè deglutiantur.

Addit; Sed his non obstantibus, consulendum est dictas reliquias quantum commodè fieri potest, exspuere. In quo sequitur Suarium supra, ubi sic ait: Quamvis ergo non sint scrupuli injiciendi, tamen semper securior pars eligenda est. Et ideo consulendum est, ut in huiusmodi casu hæ particule exspuantur potius, quam traiciantur. Idem docet Regius dicens: Decet tamen omnino ejusmodi res omnes exspuere, quantum commodè fieri potest.

39. Cæterum non esse strictam obligationem, sufficienter mihi significant Rubricæ superius allegatæ, quæ generaliter loquuntur sine ulla distinctione inter sumptionem casualem & voluntariam: ubi autem jus non distinguit, nec nos debemus distinguere sine manifesta ratione.

Nec obstat quod distinguat in secundo casu; quia moraliter non est possibile, ut stilla aqua id est, modicissima aqua, abluendo os ex intentione accipiat sic, ut non major quantitas simul transeat: facile autem fieri potest, ut reliquię ciborum sine ullo alio cibo ab extrinseco ori imposito voluntariè deglutiantur. Deinde in stilla aqua non obtinent rationes supra ex Regio assignatæ: ergo potius distinguendum fuit in secundo casu, quam in primo.

Dices; ergo si quis noctu misit in os aliquid sacchari paulatim deglutienti ad emolliendam raucedinem, vel ob alium quemcumque finem, non solvet jejunium, etiam si post mediam noctem aliqua partes traiciantur; quia illud non sumitur illo die ab extrinseco, & per consequens non traicitur per modum cibi, sed per modum salivæ. Deinde pertinet potius ad manducationem præcedentis diei, quam præsentis.

Respondent aliqui concedendo totum. Tabiena verbo *Communicare* §. 49. sic scribit: Id quod præterito die intra os est sumptum, etiam si datâ operâ deglutiat in sequente, non solvit jejunium naturæ, neque impedit perceptionem Eucharistiæ. Quod Tabiena ait, affirmat quoque Bartholomæus ab Angelo in Exam. Confess. Dial. 4. §. 214. litera A. Quod dictum est, inquit, de salivâ & de reliquiis cibi, & huiusmodi, dicendum est de eo, qui sero accipit aliquid in ore pro voce, vel pro alio, quod remanet; non enim venit ab extrinseco post mediam noctem, nec propter hoc ille non esset jejunus. Ita hos Auctores citat Stephanus Bauny in Theologiâ morali parte 1. tract. 10. quæst. 22.

Verum quod attinet Tabienam, sic citato nihil simile habet: §. autem 43. quem forte voluit citare, sic lego: Prima conditio est, quod ille cibum vel potus veniat ab extrâ post mediam noctem; unde id quod ante mediam noctem est in ore, non frangit.

Quidquid sit de mente istorum Auctorum, quos sequitur Bauny, communiter respondent Doctores ad objectionem negando Consequentiam: quia partes sacchari remanentes post mediam noctem non sunt reliquię cibi, sed verus cibus, & tota illa est successiva quædam manducatio, quæ ex parte fit illâ die, quæ est communicandum, ideoque æquivalenter est assumptio exterioris cibi. Oportet ergo ut tota manducatio per se, & ex intentione absolvetur præcedenti die; reliquię autem dicuntur, quæ casu & præter intentionem in ore manent. Alioquin si aliquis paulò ante duodecimam noctis alios cibos ori imponeret, eosque donec duodecima esset audita manderet & deglutiret, nullo modo eo die impediretur à Communionem, quod non facile quispiam concesserit.

Neque approbo, quod reperio apud Tabienam supra §. 45. Si aliquid descenderet ab extrâ

extrâ, etiam alicujus quantitatis, ita quod homo non perciperet, vel non intenderet illud deglutire, sed sicut saliva descenderet, non impediret Communionem. Quid si enim alius mihi non advertentibus globalum ex saccharo confectum in os & guttur immittat, nonne verè dicit comedisse & violasse jejunium naturale? Quid si dormienti vini copia ingeratur, adhuc manebit jejunus?

Certè infirmi, qui sui compotes non sunt, eo modo reficiuntur, deglurientes cum respiratione, quæ ab aliis infunduntur in os, ipsis non advertentibus, vel etiam renuentibus; quidni ergo violent jejunium naturale? Neque enim propter respirationem, sed propter aliam causam extrinsecam trahuntur, & ideo dicuntur comesti, vel bibi, estò descendat per modum saliva, defectu usûs rationis.

Eccè quàm varia explicatio Conclusionis, quam omnes admittunt, quor capta, tot sensus, & quod uni appareat potatio, alteri videtur respiratio, & quod unus affirmat cibum, alius negat. Quid clariùs, quàm homines bibere tobacum; sic enim communiter omnes loquuntur, estò fumus non descendat in stomachum. Et sanè si fistulâ tobacariâ, ut ita loquar, fugerem aquam, aut vinum, quis ambigeret me bibere, similiter si fugerem mel de petra, oleumque de saxo durissimo, nonne frangerem jejunium deglutendo illud? Nemo dubitat. Quidni ergo frangat jejunium, qui violenter extrahit fumum tobachi, eumque transmittit in stomachum?

Quia, inquis, non est cibus, aut potus: alioquin si quis ex industria aperto ore fumum halitum carnis in magna quantitate, tempore, v. g. Quadragesimâ, respirando attraheret, non solum jejunium naturale, sed etiam Ecclesiasticum solveret, quod est absurdum; & ideo, ut reor, inquit Diana supra parte 5. tract. 13. resol. 1. Nullus Confessarius si quis se accusaret per totum mane alicujus vigiliæ ex industria in culina permanisse, hauriendo fumum perdicum, caponum &c. nullus, inquam, Confessarius talem de peccato mortali damnaret, & ob id à Communione illo die arceret.

Respondeo disparitatem esse, quod haurire fumum perdicum, aut caponum, non sit comedere perdices, aut capones, sicut fistulâ sumere tobacum, est bibere tobacum: & sicut ore masticare folia tobachi, est comedere etiam secundùm Dianam, si aliquid de illo in stomachum trahatur. Sin autem nihil trahitur in stomachum, constat profectò solum masticationem sive tobachi, sive aromatum, quæ ori imponuntur ad vitandum noxium aërem, non impedire communionem.

Immo Tannerus tom. 4. disp. 5. q. 8. dub. 4. nu. 79. & Faustus de Sacramento Eucharistiæ lib. 1. q. 381. docent (ut refert Diana supra) quod si quis aliquid aromaticum ore circumfert,

sed nihil ex intentione deglutit, nisi minimum quid per modum succi inseparabiliter saliva immixtum, non frangit jejunium naturale.

Minor ratio dubitandi est de pharmacis, quæ foris stomacho applicantur, etiamsi corroborent, & fortè aliquid intret per poros, quod nutriat; quia id communi calculo non est sumere potum vel cibum.

Atque hæc satis de materia jejunii. De tempore autem, à quo jejunium debeat incipere, planè liquet, quod à puncto mediæ noctis. Sed quod illud? Quis cognosceret mediam noctem exactè?

Hodie nemo (inquit Caramuel Theologiae fundamentalis 1. impressionis §. 241.) quoniam horologia claudicant, & ex syderibus, quæ soli Astronomi cognoscunt, nihil certi erui potest, quamdiu solis locus, & syderum ascensio non cognoscitur certius. Igitur hodie, qui mediam noctem metaphysicè observari juberet, impossibile observari juberet. Patet, quia exacta illius cognitio limites humani ingenii excedit. Nam de illo puncto Theologi judicare non possunt, & vix Geometrae & Astronomi possunt. Itaque:

CONCLUSIO IV.

Jejunium naturale præcipitur hodie observari ab hora duodecima nocturna moraliter.

Hic rursùm diversitas opinionum, sicut in cæteris, quæ pendent ex morali hominum æstimatione. Sunt Auctores qui primo ictui horæ duodecimæ dierum discretionem assignant. Ita Sanchez lib. 2. de Matrimonio disp. 41. n. 40. per accidens quippe est, quod plures pulsus audiantur, & quod hora duodecima non possit unico pulsu significari, sicut v. g. hora prima.

Hanc sententiam in rigore veram existimat Cardinalis Lugo disp. 15. n. 37. non solum de pulsu, quo horæ designantur, sed etiam de illo, quo prius designantur quadrantes horæ; solent enim antequam detur signum horarum, sonare pulsus minores pro quadrantibus; ita ut ante sex vel duodecim pulsus pro horis, sonent quatuor pulsus leviores, ad designandum jam esse finitos quatuor horæ quadrantes, & postea majori sono designantur duodecim horæ. Consequenter ergo fatendum est, horam esse finitam, & medium noctis designari, ubi primum cepit sonare primus pulsus pro quatuor quadrantibus; quia ex illo puncto incipit tempus horæ sequentis.

Quod facilè constabit consideranti motum rotæ illius, quæ in horologio continèd movetur, & quæ divisa est ad modum crucis in quatuor

vel foris stomacho applicantur!

45. Tempus à quo jejunium incipit.

Caramuel

46. Hora duodecima incipit secundum aliquos ad primum ictum, Sanchez

Lugo

colligentes id ex motu rotæ, quæ in horologio continèd movetur